

MUISTIO Ilmastopaneelin 9. kokous

Aika: 4.helmikuuta. 2013, klo 12:00-16:00
Paikka: Helsingin yliopisto, Fysiikan laitos 2 krs. kokoushuone Kvantti (C208)
os. Gustaf Hällströmin katu 2a

Paneelin jäsenet:

prof. Markku Kulmala, Helsingin yliopisto (*puh.joht.*), pääjohtaja Petteri Taalas, Ilmatieteen laitos, tutkimusprof. Miimu Airaksinen, VTT, yliopistolehtori Hannele Cantell, Helsingin yliopisto, tutkija Sirkku Juhola, Aalto yliopisto, prof. Marja Järvelä, Jyväskylän yliopisto, prof. Kai T. Kokko, Lapin yliopisto, prof. Markku Ollikainen, Helsingin yliopisto, prof. Pirjo Peltonen-Sainio, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT, tutkimusprof. Ilkka Savolainen, VTT, prof. Jyri Seppälä, Suomen ympäristökeskus, prof. Sanna Syri, Aalto yliopisto, prof. Markku Kanninen, Helsingin yliopisto

Sihteeristö:

Ylitarkastaja Pirkko Heikinheimo (Ympäristöministeriö), Ylitarkastaja Bettina Lemström (Työ- ja elinkeinoministeriö), Tutkimuspäällikkö Sanna Sorvari (Ilmatieteen laitos), Tutkimuskoordinaattori Hanna Lappalainen (Helsingin yliopisto/ IL, pk)

Kutsutut asiantuntijat: Veikko Marttila (MMM), Tarja Haaranen (YM), Ari Laaksonen (Ilmatieteen laitos)

Poissa: Karoliina Kinnunen-Mohr (YM)

1. Kokouksen avaus

Kulmala avasi kokouksen. Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin. Keskusteltiin lyhyesti 31.1. julkistetusta Energiajärjestelmä-hankkeen raportista ja siihen liittyneestä tiedostustilaisuudesta.

2. Maatalous ja päästövähennystoimet hanke-esitys

Ollikainen esitteli Maatalous-hankkeen suunnitelman. Hankkeen tavoitteena on luoda kokonaisvaltainen käsitys maatalous-sektorin mahdollisuuksista vähentää ilmastopäästöjä kestäväällä ja sosiaalisesti hyväksyttävällä tavalla. Hankkeessa tarkastellaan ilmastopäästöjen vähentämistä kasvinviljelytalouden, kotieläintalouden ja bioenergian tuotannon näkökulmista. Hankkeeseen osallistuvat MTT, HY, Lapin yliopisto, SYKE ja JY ja hankesuunnitelma toteutetaan touko-lokakuun 2013 aikana

Maatalouden hanke-esityksen saatekeskusteluun osallistuivat kutsuttuina asiantuntijoina Veikko Marttila (MMM) ja Tarja Haaranen (YM).

Päätettiin, että maataloushanke-esitys etenee hankevalmisteluun YM:een.

3. Vuoden 2013 suunnittelu, yleiskeskustelu

Vuoden 2013 toiminnan osalta todettiin, että kaikessa toiminnassa ja toteutettavissa hankkeissa on yleisesti huomioitava ilmaston muutoksen sopeutumisen ja hillinnän näkökulmat, ja miten sopeutuminen ja hillintä on huomioitu poliittisen päätöksenteon megatrendeissä kuten materiaalihokkuus ja biotalousstrategia. Lisäksi kaikkiin hankkeisiin tulee sisällyttää v.2050 tiekarttatyössä hyödyllistä tarkastelua. Tästä syystä olisikin tarvetta laajempaan eri alojen asiantuntijakuulemisiin, jotta panelisteille muodostuisi hyvä kokonaiskäsitys v.2050 näkökulmista. Vuoden 2013 toiminnassa jatketaan (ministeriöiden) asiantuntijoiden kuulemista hankevalmistelun tukena sekä pyritään lisäämään keskustelua ministeritason poliittisten päättäjien kanssa.

4. Musta hiili

Laaksonen (IL) esitteli hanke-esitystä ”Musta hiili ilmastopakotteena: Päästöjen ja päästövähennysten globaalit ja alueelliset vaikutukset”. Hiljattain ilmestyneessä paperissa T.C. Bond et al. 2013: *Bounding the role of black carbon in the climate system: A scientific assessment*:ssa J. Geophys. Res esitetään perusteellinen tämän hetkinen näkemys mustahiilen ilmastovaikutuksesta.

Ilmastopaneelin hanke-esityksessä (i) HY tuottaa katsauksen uusimmasta tieteellisestä tiedosta (Kerminen, Kulmala et al.) ja (ii) IL tuottaa parannetun arvion Suomen päästöjen aiheuttamista pakotteista (Laaksonen et al.) ja (iii) SYKE arvioi realistiset/kustannustehokkaimmat päästövähennysmahdollisuudet. Paneeli listasi seikkoja, jotka on hyvä huomioida hanke-esityksessä ja/tai hankkeen loppuraportoinnissa.

Päätettiin, että musta-hiili -esitys etenee hankevalmisteluun YM:ään.

5. Energiajärjestelmä ja TEMin kysymykset

Syri esitteli selvitysten tilannekatsaukset.

6. TEM:n v. 2050 energiatiekartta

Todettiin, että TEM energia- ja ilmastostrategia ja tiekartan laadinta ovat aikataulusta myöhässä, ja että tiekartta odottaa strategian valmistumista.

7. Rakennettu ympäristö

Airaksinen esitteli Rakennettu ympäristö hanke-esitystä. Analysoinnissa käytetään hyväksi matriisi-pohjaista tarkastelua, jossa jaotellaan tutkimustulokset hillinnän ja sopeutuminen näkökulmasta: Asuminen, elämäntavat /Energian kulutus /Energian tuotanto/Yhdyskunta-rakenne / Liikenne *versus* Teknologian mahdollisuudet /Päättäjien vaikutusmahdollisuudet / Käyttäjien vaikutusmahdollisuudet. Tärkeä osa analysointiosiota on kartoittaa aikaisempien tutkimusten reunaehdot ja yleistettävyyys. Analysoinnin tulokset esitetään ensimmäisessä työpajassa. Hanke esitetään toteutettavaksi v.2013 aikana. Päätettiin, että rakennettu ympäristö -esitys etenee hankevalmisteluun YM:ään.

8. Hiilineutraalius

Seppälä esitteli hiilineutraalius-hanketta. Koska hiilineutraalius on keskeinen tema sisältyen kaikkiin paneelin hankkeisiin, päädyttiin toimintamalliin, jossa SYKE tekee ensin katsauksen ”hiilineutraalius käsitteen määrittelyyn”, minkä jälkeen paneelissa keskustellaan ja suunnitellaan varsinaisen hankkeen toteutuksesta.

9. Ilmastonmuutokseen sopeutumisen tutkimustarpeet

Juhola esitteli paneelin alustavia kannanottoja Ilmastonmuutoksen sopeutumistutkimusohjelman (ISTO, 2006–2010).

10. Muut asiat

IIASA:n pääjohtajan Pavel Kabat vieraillee Suomessa 16-17.toukokuuta 2013. Suunnitteilla on ilmastopaneelin tapaaminen, jossa keskustellaan mm. ilmastopaneeliin roolista poliittisen päätöksenteon tukena sekä paneelin näkemyksistä arktiseen tutkimukseen.

Paneelin tiedoksi tuotiin Mira Hulkkosen suunnitteilla oleva tiedeviestinnän pro-gradu-työ ilmastopaneelin roolista ilmastopoliittisessa päätöksenteossa. Tutkimusaineiston keruu tulee perustumaan osaksi panelistien haastatteluihin.

11. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään 26.maaliskuuta.2013 klo 8-12. Kokouspaikka ilmoitetaan myöhemmin.